

Google or not to Google?

"..when Google sneezes, the rest of the world catches a cold.."
- Andrew Keen

Googlen valta-asema tiedonhaussa viime vuosien aikana näyttänyt muuttuneen vankkumattomaksi. Hakupalvelu on vakiintunut myös itsestään selväksi osaksi kirjastojen tiedonhaun ope- tusta. Mutta juuri, kun on alkanut tuntua siltä, että muiden ha- kupalvelujen osuuden voisi lähes ohittaa, on viime aikoina alka- nut tulla esiin uusia syitä miettiä, olisiko sittenkin hyväksi tutus- tua vaihtoehtoihin?

Google mielletään ensi sijassa hakupalveluna, mutta sen toimin- ta ei enää pitkään aikaan ole rajautunut tiedonhakuun. Se on laa- jentunut kokoelmaksi verkon työvälineitä, joiden piiriin kuuluvat selain, sähköposti, pikaviestit, blogit, kalenterit, toimisto-ohjel- misto, julkaisut, video- ja kuvagalleriat ja yhteisöpalvelut. Yritys ei siis hallitse vain yhtä sektoria verkossa, vaan sen toimiala ulot- tuu moninaisten sovellusten alueelle.

Hakukonejätin toimiala verkon ulkopuolella on myös laajem- pi kuin kenties yleisesti ymmärretään. Googlen väitetään haali- neen kokoon yhdessä viime vuonna ostamansa Double Clickin kanssa lähes 70 % verkkomainonnan tuloista. Yritys on ottanut askeleita mobiilimaailmaan ja sijoittanut esimerkiksi uusiutuvaan energiaan. Kuluvan vuoden aikana on kuitenkin tullut selväksi, että Google haluaa vaikuttaa myös politiikkaan. Yritys on tuke- nut taloudellisesti mm. Barack Obamaa ja panostanut useamman henkilön voimin lobbaamiseen Washingtonissa.

Googlen tapa toimia onkin, erityisesti tämän vuoden aikana, alkanut herättää paitsi huomiota, myös huolta ja kritiikkiä. Ky- se ei ole niinkään yksittäisistä sovelluksista, vaan yhtälöstä, jonka palveluiden ja tiedonkeruun laajuus muodostavat. Niiden sum- ma ei näytä vain hyvältä. Googlesta on tulossa, jos ei sormusten, niin informaation herra.

Googlen tarinaa ei moni liene seurannut johdonmukaisesti. Mutta kun tapahtumia seurataan kehityshistoriana, siitä alkaa syntyä enemmän kuin osiensa summa. Yrityksen vaikutusalue ja sen palvelujen toimintamallit ovat viime vuosien aikana muut- tuneet erittäin paljon.

Googlen ilmaisupalvelujen periaatteena on tarjota palveluja käyt- täjiä koskevan tiedon keruuta vastaan. Käyttäjien kannalta eri-

tyisesti tiedonkeruun laajentumisella on suurta merkitystä ja kerannaisvaikutuksia. Varsinkin, jos tietoja ja tiedonhallinnan menetelmiä yhdistellään eri palveluista tai ne välittyvät kolmansille osapuolille.

Googlen haaviin eivät jää vain hakusanat, vaan tiedonkeruussa voidaan käyttää hyväksi myös sähköpostipalvelujen tietoja, paikkatietoa ja valokuvia. Kerätyn tiedon tarkkuus lisääntyy, jos käyttäjä kirjautuu Googlen palveluihin. Tietoja käytetään etenkin mainonnan kohdentamiseen, sillä valtaosa yrityksen tuloista tulee mainosten myynnistä.

Huolta ei vähennä sekään, että viime syksynä Googlen Picasa-kuvapalveluun on liitetty kasvojen tunnistusta hyödyntävä sovellus. Sen avulla tallentamalla omiin kokoelmiinsa halutun henkilön kuvan, Picasan kätköistä löytyvät kaikki muutkin kuvat, joissa hän esiintyy. Käytäntö muuttaa kokonaan Picasa-palvelun luonteen ja sen kontekstin. Suurempi kysymys on kuitenkin, kuinka tiedon ja palvelujen alan ja vaikutusvallan massiivinen laajentuminen on muuttamassa Googlen luonteen?

Yhteenlaskettuna tai vaikkapa vain varmuuden vuoksi hakupalveluille kaivattaisiin vaihtoehtoja. Tämä on eräs syy, miksi suomalaisten kirjastojen, arkistojen ja museoiden suunnitelmissa oleva Kansallisen digitaalisen kirjaston (KDK) yhteinen tiedonhaun käyttöliittymä on alkanut kuulostaa yhä kiinnostavammalta hankkeelta, vaikka sen ala tiedonhaussa onkin huomattavasti Googlea vaatimattomampi.

Päivikki Karhula